

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Kuivasjärven päiväkoti

Pajupoukama ja Kotikolo

Johdanto

Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria: ”Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennakko-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.” (Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma)

Yhdenvertaisuus-lain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvo-lain tarkoituksena estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan esiopetus-yksikkömme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022–2025.

Alkutilanteen kartoitus

1. Hallinto ja johtaminen

Päiväkodissamme on nimetty työryhmä esiopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen. Työryhmässä on jäsenet molemmista esiopetusryhmistä. Työryhmä osallistuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen ja niiden sisältöihin liittyviin koulutuksiin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma käydään läpi tiimeittäin, ja kaikki tiimin jäsenet sitoutuvat noudattamaan suunnitelmaa. Syksyisin uusien ryhmien myötä suunnitelma arvioidaan ja päivitetään uudelle lukukaudelle. Lisäksi suunnitelmaa arvioidaan keväisin.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, järjestetään päiväkodissamme tiedonsiirtokeskustelut ryhmien välillä. Lisäksi aiemmin laaditut varhaiskasvatussuunnitelmat siirtyvät eVakassa lapsen uuteen ryhmään. Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, yhteistyötä tehdään jo esiopetusvuoden aikana. Esimerkiksi lapsen tulevan koulun erityisopettaja voidaan kutsua mukaan lasta koskeviin palavereihin. Keväällä sovitaan tiedonsiirtokeskustelut tulevan opettajan kanssa, jolloin siirretään tieto lasta koskevista tuen tarpeista.

Päiväkodin ja esiopetuksen kaikessa viestinnässä kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja ei-stereotyyppiseen ilmaisuun. Päiväkodin johtaja vastaa koko päiväkodin ryhmiä koskevasta viestinnästä. Esiopetusryhmien viestintä tavoittaa oman ryhmän huoltajat. Lisäksi päiväkodin koti- ja Instagram-sivut ovat kaikkien saatavilla.

2. Pedagoginen toiminta

Esiopetuksen pedagogisessa toiminnassa on kiinnitetty huomiota tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen jo erilaisin keinoin. Moninaisesti ihmisryhmiin, kieliin ja kulttuureihin tutustuminen on huomioitu esiopetusryhmissämme ryhmien lähtökohdista käsin. Näiden huomioimisen tavoitteina on lisätä ryhmissä lapsen yhteenkuuluvuuden tunnetta, moninaisuuden ymmärtämistä ja hyväksymistä sekä yksilöllisyyden arvostamista. Esiopetusryhmissämme kiinnitetään jatkossakin huomiota moninaisesti ihmisryhmiin, kieliin ja kulttuureihin tutustumiseen.

Kehotunnekasvatukseen ja turvataitojen harjoitteluun on arjessa kiinnitetty huomiota tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta vahvistavina menetelminä. Näiden avulla vahvistetaan mm. lasten turvallisuudentunnetta ryhmässä. Esiopetusryhmissä turvataitojen harjoittelun

linjaa mm. Oulunkaupungin esiopetukseen laadittu Turvataito- ja kehotunne-kasvatuksen materiaali.

Esiopetuksessa henkilöstö ohjaa lasten leikkejä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen. Ryhmissä tehdään säännöllisesti leikkikaveriarvontoja ja leikkioporukoita, joissa harjoitellaan leikkiä erilaisten kavereiden kanssa ja kannustetaan lapsia leikkimään monipuolisesti erilaisia leikkejä. Lasten aloitteisiin tartutaan ja leikkejä pyritään rikastuttamaan. Neuvottelutaitoa, joustamista ja vastavuoroisuutta harjoitellaan leikissä päivittäin aikuisen tukemana niin sisällä kuin ulkonakin.

Ryhmissämme kannustetaan lapsia omatoimisuuteen ja lapsia autetaan arjessa lähtökohtaisesti heidän tarpeistaan käsin. Tähän ei vaikuta esimerkiksi lapsen sukupuoli tai kulttuuritausta.

3. Tilat ja ympäristö

Tilojen ja ympäristön suunnittelulla pyritään esiopetuksessamme muokkaamaan esimerkiksi erilaiset leikit houkuttelevaksi kaikille lapsille sukupuolesta riippumatta ryhmän moninaisuus ja yksilön tarpeet huomioiden. Tilojen ja toimintaympäristön suunnittelussa erilaiset leikit nivoutuvat yhteen. Lasten toiveet ja mielipiteet tilojen ja leikkien suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon.

Ryhmistämme löytyy kirjoja ja leluja eri vuosikymmeniltä. Henkilökunta tarkastelee kriittisesti vanhentunutta kirjallisuutta ja poistaa vanhentuneet ja syrjivät materiaalit. Ryhmissä hyödynnetään paljon kirjaston kirjapaketteja, jotka sisältävät ryhmän teemoihin ja lasten mielenkiinnonkohteisiin painottuvia kirjoja.

Ryhmissä esillä olevissa kuvissa, julisteissa ja tiedotteissa on jonkin verran otettu jo huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Esimerkiksi tukikuvien suunnittelussa käytetään Papunetin kuvatyökalua, jossa esimerkkihenkilöt ovat sukupuolineutraalisti kuvattuja. Kuitenkin kulttuurinen moninaisuus jää useasti tukikuvista vielä puuttumaan.

4. Asenteet ja vuorovaikutus

Henkilökunta pyrkii aktiivisesti kiinnittämään huomiota sanavalintoihin, jotta ne vakiintuvat käyttöön arjessa. Tasa-arvoiset ilmaisut ja sanavalinnat tarttuvat myös koko työyhteisön käyttöön.

Ryhmissä lasten tasa-arvoista kohtelua ja yhdenmukaista huomioimista tuetaan erilaisin pedagogisin menetelmin. Aikuiset havainnoivat ryhmän dynamiikkaa ja lasten keskisiä vuorovaikutussuhteita ottaen ne huomioon mm. joustavia pienryhmiä muodostettaessa.

Aikuiset puuttuvat välittömästi lasten osalta tapahtuvaan syrjivään käyttäytymiseen luoden turvallista ilmapiiriä. Syrjivä käyttäytyminen katkaistaan ja suunnitellaan toimintatavat jatkoon.

5. Huoltajat ja sidosryhmät

Esiopetusryhmissä tiedotetaan huoltajia ryhmän toimintatavoista sekä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävästä teemoista. Huoltajia ei ole tähän mennessä osallistettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemiseen tai arviointiin. Huoltajien näkemyksiä ja mielipiteitä on kuitenkin kartoitettu yleisellä tasolla Forms-kyselyn kautta syyskuussa 2023.

Esiopetusryhmissä perheiden tilanteiden mukaan sensitiivisesti otetaan huomioon perheiden moninaisuus ja erilaiset perhetaustat. Haastavissa tilanteissa ratkaisuja pyritään löytämään tapauskohtaisesti kunnioittaen kaikkia osapuolia.

Kehittämiskohteet

- moninaisuus, kulttuurit, kielet
- monipuoliset ja hyvin suunnitellut/toteutetut leikit lapsille
- lasten mielipiteiden ja toiveiden kartoittaminen ulkoleikistä sekä pihaleluista
- kulttuurien moninaisuuden näkyminen visuaalisessa materiaalissa

Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Moninaisuus, kulttuurit ja kielet

- laulut ja lorut
- lasten omat aloitteet
- eri maiden liikuntaleikit
- kirjat
- joulukalenteri, jossa tutustutaan eri maihin, erilaisiin joulunviettopoihin sekä kieliin
- kansallispäivien huomioiminen esiopetuksessa (kuten saamelaisten kansallispäivä, romanien kansallispäivä, ruotsalaisuuden päivä)

Monipuoliset ja hyvin suunnitellut/toteutetut leikit lapsille

- leikkien suunnitteluun ja leikin rikastuttamiseen varataan enemmän aikaa
- huomioidaan leikin suunnittelussa ja rikastuttamisessa ryhmän moninaisuus, kuinka leikki voisi innostaa erilaisia lapsia leikkimään
- tukikuvat leikkiin: kerätään yhteistä tukikuvapankkia
- rikkinäisten ja vanhojen lelujen karsiminen

Lasten mielipiteiden ja toiveiden kartoittaminen ulkoleikistä sekä pihaleluista

- tehdään kartoitus lasten ajatuksista ja toiveista. Kyselytapa täsmentyy kevään 2024 aikana
- lasten toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon uusien ulkolelujen hankintaa suunnitellessa. Hyödynnetään päiväkodin pihaleluvarastoa tehden yhteistyötä päiväkodin kanssa

Kulttuurien moninaisuuden näkyminen visuaalisessa materiaalissa

- kuvatuki suunnitellaan entistä tietoisemmin kulttuurinen moninaisuus huomioiden
- erilaiset ihonvärit näkyviin tukikuvissa / mustavalkoiset, sukupuolisensitiiviset tukikuvat
- värityskuvia valitessa ja opetusmateriaalia laadittaessa tiedostetaan kulttuurinen moninaisuus

Toiminnan arviointi